

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

„UMĚNÍ NENÍ PRAVDA, ALE LEŽ, KTERÁ
UMOŽŇUJE POZNAT PRAVDU“ /P.PICASSO

Větvíkonárium

BcA. Barbora Dvořáková

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra designu

Studijní program Design

Studijní obor Design

Specializace Design kovu a šperku

Diplomová práce

„UMĚNÍ NENÍ PRAVDA, ALE LEŽ, KTERÁ
UMOŽŇUJE POZNAT PRAVDU“ /P.PICASSO

Větvíkonárium

BcA. Barbora Dvořáková

Vedoucí práce: doc. Petr Vogel, M.A.

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2018

.....

podpis autora

Poděkování

Chtěla bych poděkovat panu doc. Petru Vogelovi M.A. za vstřícnost a cenné rady během konzultací. Především však za inspiraci a motivující podněty k práci. Také bych ráda poděkovala svým spolužačkám za citovou podporu, za poskytnutí rad, a i některých materiálů k výrobě. Nemalý dík patří také mým rodičům a jiným blízkým.

OBSAH

MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
Větvíci.....	3
Splývání	4
TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE	6
Barevnost	8
PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY.....	10
POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA,	12
PŘÍNOS DÍLA PRO DANÝ OBOR	12
Popis díla	12
Technologická specifika	13
Přínos díla pro daný obor.....	14
Dodatek.....	16
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	17
a) Knižní a periodická literatura.....	17
b) Internetové zdroje	17
RESUMÉ	18
SEZNAM PŘÍLOH	19

MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Průchod šestiletým studiem v ateliéru Kovu a šperku pro mě byl význačnou, přínosnou a pro můj osobní vývoj dynamickou cestou. Již ve své Bakalářské práci jsem se zmínila, že pobyt v tomto ateliéru mi postupně změnil způsob myšlení a úhel vnímání světa. Naučila jsem se do jisté míry nazírat na věci z hlubší perspektivy a se zvýšenou citlivostí. Každý objekt či umělecké dílo na sebe nechávám působit a sleduji své emoce, myšlenkové pochody, asociace a kontexty s předchozími zkušenostmi. Procvičování v těchto technikách mi umožňuje i mé druhé studium oboru Arteterapie na Jihočeské univerzitě. Tam totiž v rámci interpretací posuzujeme díla ostatních lidí. Nedíváme se ovšem na ně z uměleckého úhlu pohledu, nýbrž z pozice psychologa a terapeuta. Přesto prvotní způsob vnímání děl se shoduje: všímáme si velikosti, barevnosti, váhy, ostrosti/jemnosti, atmosféry, uzavřenosti/otevřenosti, jednoduchosti/složitosti, kompozice, „čistoty/zanesenosti“, umělosti/přirozenosti, vyváženosti... atd.

Postupně jsem zjistila, že pro mě v rámci šperkařských výtvorů hraje nejnosnější roli smyslový aspekt. Tvůrce může vycházet ze sebelepších konceptů a mít smysl díla podepřený neprůstřelnými fakty. Ale když šperk zpracuje necitlivě v kontextu materiálu, tvaru, technologie a s nedořešenými detaily, výtvor nebude nikdy zvláště pozitivně oslovovat své okolí. Psychologie mě totiž naučila, že komunikace – a to i mezi uměleckým předmětem a pozorovatelem – probíhá na nespočetně úrovních a často platí, že důležitější je nakonec způsob sdělení, a ne tolik jeho obsah. Tento „způsob“ v sobě totiž nese mnohem více komunikačních informací. Proto ve své práci poslední roky kladu důraz na smyslovou intuici a méně na rozumová odůvodnění, jelikož činnost rozumu často blokuje funkce zbytku těla. Ostatně i údaje získané smysly se dají analyzovat a v případě potřeby slovně formulovat.

Na začátku bakalářského studia na Fakultě designu a umění v Plzni jsem ještě nedokázala vědomě posuzovat uměleckou tvorbu v jemných smyslových nuancích, a proto mé Klauzurní práce často vycházely převážně z geometrie, fyziky a faktických údajů. Například Magnetický řetěz (Příloha 1) nebo Řetěz na téma „Ladislav Sutnar“ (Příloha 2). To byly práce, u kterých jsem – přehnaně řečeno – utíkala od uměleckého citu a uvolněně

fantazie k uspořádanosti, výpočtům a technickým údajům. Tím nechci říci, že byly tyto práce špatné. Jen je při zpětném pohledu pro svůj vývoj považuji za méně důležité.

Mohu se na svou tvorbu podívat i jako arteterapeut a pak je mi jasné, že má díla jdou ruku v ruce s psychickým rozpoložením. Svůj vývoj během let studia považuji za pozitivní, protože během něj podle mého docházelo k postupnému uvolňování fantazijní energie a k osvobozování uměleckého projevu. Na začátku studia jsme se naučili, že nejdříve přichází myšlenka a pak teprve zpracování. Často se ale stává, že se člověk zasekne na prvním bodě. A i když to vypadá, že začal „něco“ tvořit, mohou to být jen „studené“, necítitelné výplody rozumových odůvodnění. Procítit myšlenku tak, aby získala originální, zajímavou a výstižnou formu je nejdůležitější, ale také velmi těžký krok. Proto si myslím, že je důležité si vymyslet koncept, ale také se od něj následně trochu odpoutat. Mít ho na srdci, ale ne tak na paměti, a pak volně tvořivě na to téma asociovat. Pojímát vznikající dílo nejen v kontextu dané myšlenky, ale i jako samostatně žijící umělecký objekt.

Poslední roky sleduji, že když tvořím na základě konceptů, kterými žiji a které jsou mi bytostně vlastní, nepotřebuji kolem procesu výroby tolik slov, které mě spíše zanáší a někdy i odpoutávají pozornost od jádra. Svobodně mi vzniká pod rukama „něco“, co je zpočátku řízeno nevědomými pochody, ale ve výsledku vystihuje nejlépe to, co chci sdělit. Zároveň je to i způsob, jak více mohu poznávat své nevědomí.

Krásným příkladem byl tedy moment, kdy jsme jako téma Klauzurní práce dostali „Únor 48“ (Příloha 3,4). Několik měsíců jsem nebyla schopná vytvořit nic nosného, jelikož mi tak dlouho trvalo se vnitřně „přeprogramovat“ na úplně odlišné myšlenky a pocity, než ve kterých jsem žila v rámci tvorby předtím. Nakonec se mi ale snad podařilo vystihnout zadané téma, což pro mě byla velmi zajímavá zkušenost. A zase mohu dodat, že užitečná i z pohledu arteterapie. Je totiž vývojově přínosné si vyzkoušet role a polohy, které nám nejsou vlastní. Čím více si jich vyzkoušíme, tím jistější si v životě budeme.

Geometrie je krásná, ale pro mě poslední dobou až příliš poutající. Pokud se bere až moc vážně, umělecké dílo může být nudné, příliš symetrické a bez dynamiky. Proto je dobré občas „porušovat pravidla“. Vzhledem k tomu, jak svázaná normami, pravidly a strachy je dnešní společnost, učení se porušovat některé „zákonitosti“ je podle mého

aktuální. A pokud to znamená, že stačí jen nahlížet na věci z nezvyklého úhlu pohledu, mají to snad umělci i v popisu práce. Proto doufám, že to, co jsem během svého studia v Plzni vytvořila, má neatřelou formu a je součástí procesu vývoje, který je naplněn výstižným sebevyjádřením a radostí z volného rozpuku fantazie.

Větvíci

Ještě bych ráda poreferovala o svých dvou Klauzurních pracích vytvořených v předešlých semestrech, protože bez nich by má nynější kolekce nevznikla. Jedná se především o práci „Větvíci“ (Příloha 5,6). V tomto souboru bylo mým cílem vytvořit cosi „živého“. Vznikla tak rozvětvená zvířátka připomínající např. pakobylky. Každá jejich končetina vyrůstá až do té nejjemnější možné tenkosti, takže může příjemně hladit a šimrat. Těmito „mazlítky“ jsem chtěla upozornit na jeden z největších nedostatků, kterým dnešní lidé trpí, a to na absenci, či nedostatečnou míru harmonických autentických vztahů.

Potřeba vztahů patří mezi základní pilíře lidského života. Aby se však člověk cítil skutečně naplněný, nelze se uspokojovat pouze ledajakými povrchními vztahy. Lidský tvor má potřebu vztahu důvěrného, autentického a pravého. Takový vztah by měl být blízký a měl by obsahovat několik nezbytných prvků: spousty něhy a pohlazení. Každý z nás potřebuje během života dostat „plný pytel pohlazení“. A pohlazení jak slovní – třeba uznání toho druhého, akceptování nebo pohlazení úsměvem, očima – tak i fyzické. Jak v rodinném, tak partnerském vztahu je nutný fyzický kontakt. Je třeba využívat celou škálu doteků, kterými můžeme druhému vyjádřit přízeň. Od přátelského poplácání po rameni, letmého doteku, až po citlivé něžné pohlazení po tváři. Lidé si často neuvědomují, jak je dotek důležitý; jakmile nám v životě chybí, nemůžeme být úplně šťastní. A pak je tu ještě několik dalších věcí, které jsou pro vztah nezbytné: možnost spolehnout se na druhého, bezpodmínečně ho přijímat se vším všudy, umět mu naslouchat a společně s ním prožívat každodennosti života. Je toho tedy mnoho, co člověk v takovém vztahu potřebuje, proto je vlastně velikou vzácností a štěstím, když člověk takový vztah v životě má a najde. Všichni bychom si takový vztah měli odnášet z dětství od své matky. To je „vztah všech

vztahů“. Ale dokonce ani ten nemusí u každého proběhnout tak dokonale, a z těchto nedostatků se právě odvíjejí všechny další problémy v našich budoucích vztazích.

Můžeme si představit, že v každém z nás je stále bezbranné dítě nebo malé zvířátko, které potřebuje každý den aspoň na chvíli pochovat, pohladit a pocítit lásku toho druhého.

A právě z takové představy nakonec vznikly Větvíci, kteří mi evokují blízkost a krásu vztahu mezi dvěma lidmi. Působí organicky a živě. Chvějí se a třepotají jako něha. Jsou křehcí jako pomíjivost tak nádherného vztahu a jeho citlivých momentů.

Má diplomová práce na Větvíky přímo navazuje. Můj konceptuální cíl byl v podstatě stejný. Ovšem výroba Větvíků z kovu byla z mého pohledu příliš náročná a svazující. Nakonec jsem tehdy dosáhla požadovaných tvarů, ale s tím, že jsem si některé části musela nechávat odlévat do bronzu, a pak je často i dlouho vypilovávat tak, aby na sebe jednotlivé komponenty seděly. Proto jsem si pro svou aktuální práci vybrala techniku odlévání, která mi umožnila rozvíjet svou obrazotvornost a užít si tvarovou rozmanitost, která se přede mnou rozprostřela.

Splývání

Svou další práci, kterou jsem vytvářela po Větvíkách, jsem nazvala „Splývání“ (Příloha 7,8). Vesměs se jednalo o pokračování v řešení vztahových vazeb mezi lidmi. Tentokrát jsem ovšem tento problém pojala úplně jiným způsobem: zjistila jsem, že jako lidé máme ve výbavě své centrální nervové soustavy tzv. zrcadlové neurony. Ty nám umožňují „zrcadlit“ chování, reakce, mimiku nebo i pocitové naladění ostatních lidí. Právě díky nim jsme schopni hluboké empatie. Dokážeme se zesynchronizovat psychicky, ale i tělesně na „stejnou vlnu“ s ostatními. Pak právě může dojít ke „splynutí“. Navzájem se s druhým člověkem nebo i skupinou lidí vnímáme na všech úrovních komunikace. Ladíme se tónem rozhovoru, postavením těla, náladou nebo i myšlenkami.

Tuto práci, jsem oproti Větvíkům pojala mnohem abstraktněji. Mým cílem bylo vyjádřit ve hmotném objektu konkrétně moment „splynutí“. Jeho hlubokost, klid,

nekonečnost, krásu... Vytvořila jsem tedy sérii geometrických, symetrických objektů. V jejich střezech ovšem prosvítají „vesmírné mlhoviny“, ve kterých se prolíná průhledná hmota s bílou a modrou. Modrý pigment zde představuje nezměřitelnou věčnost; magickou hloubku splynutí.

Projekt „Splývání“ sice na první pohled nemá s mou diplomovou prací vizuálně nic společného, ale přesto byl pro mě velmi důležitý z technologického hlediska. Během práce s epoxydovou pryskyřicí, dvousložkovým lepidlem a s probarvováním pigmenty mě začala bavit pestrost možností, které odlévání umožňuje. Zjistila jsem, že se dají namíchávat velmi zajímavé odstíny, že dvousložkové lepidlo dokáže spojovat jednotlivé odlité komponenty, a že se tento spoj dá i poté dobře zarovnávat a zabrušovat. Postupně se mi začala rodit představa dalších Větvíků, ale ve spojitosti s nově nabytými zkušenostmi.

TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE

„UMĚNÍ NENÍ PRAVDA, ALE LEŽ, KTERÁ UMOŽŇUJE POZNAT PRAVDU“

/P.PICASSO

Tento citát, který byl v nabídce témat pro Diplomové práce, mě velmi zaujal, protože přesně vystihuje mé názory. Upřímně, veškeré umění je lživé. Jeho neustálou snahou je napodobovat přírodu, kopírovat její úkazy nebo uměle navodit nějaké dojmy. Například, když chce šperkař reagovat na Vesmír, vyrobí pomocí pigmentů a odlévacích materiálů jeho napodobeniny. Když chce tvořit na téma „Zrození“, vysoustruží či vyfrézuje různé tvary připomínající lůno či semínko. Jenomže co jsou tyto výtvořky se skutečným ohromným nekonečným Vesmírem? Nebo co je kus plastu vedle opravdového maličkého semínka, ze kterého z jakéhosi neuvěřitelného metafyzického důvodu může vyrůst obrovská rostlina? Není ubohé se vůbec o takové věci pokoušet? Vůbec není, protože je zde vždy „něco navíc“. Za prvé: dílo vytváří člověk; jedinečná osobnost, která téma vždy pojímá po svém a v každém detailu do něj promítá sama sebe. Může dokonce skrze svůj výtvor i sama sebe poznat; prozkoumat své nevědomí. A teď ani nemusí být řeč o umění, protože to se děje vždy, když někdy někdo něco vytvoří. A to je hned první způsob, jakým chápu Picassův citát: „...umožňuje poznat pravdu.“ Každý se skrze to, co vytváří, může dozvědět pravdu o sobě. Jakákoliv zvolená barevnost, kompozice, velikost, materiál... každý detail je odrazem tvůrčovy osobnosti.

A za druhé: a to už by se umělecké činnosti mělo týkat – šperkař vytváří dílo s přesahem. Nejde pouze o nápodobu, nýbrž o inspiraci a následné vědomé zahrnutí individuální přidané hodnoty. Něčeho, na co chce výtvarník poukázat, co mu připadá ohromující a dechberoucí. A pak je tedy vytvořena lež, která se sama o sobě stává pravdou. Šperk mluví sám za sebe a zároveň za vše, na co odkazuje. Zachycuje svět tak, že si ho v něm můžeme všimnout spíše než ve skutečnosti. Například když nazvěšujeme a ztvárníme mikrokosmos. Bohužel, lidé chodí ve své roztěkanosti a uzavřenosti i kolem makrokosmu: duhy, odlesků slunce, kamenů, stromů... nakonec i kolem dobrosrdečnosti a lásky, aniž by z nich vědomě měli estetický blažený zážitek. Pak je možná třeba vytvářet šperky, aby se lidé znovu naučili krásu věcí uznávat a věnovat jí pozornost.

Má diplomová práce je také jednou z těch, které adorují magickou krásu přírody. Jedná se o fantazijní „lživé“ objekty tvorečků, o kterých snad přesto lze říci, že ožívají každý jednotlivě ve své pravdě a s vlastní duší. Mým cílem bylo vytvořit něco „živého“. Něco, k čemu by si člověk mohl vytvořit hlubší vztah než k pouhé neživé věci. Ačkoli jsou zvířátka vyrobena z epoxydové pryskyřice a Clear flexu – čirého polyuretanového kaučuku – ve výsledku jsou některé jejich části měkké a pružné a připomínají tudíž na omak živé tělo. Jejich tvrdé části mohou být považovány za krunýře či ulity, takže i v takovém případě k bytostem patří.

Tvoři vznikli tak, že jsem odlévala veškeré přírodniny, o kterých jsem si už několik let říkala: „To jsou nádherné tvary, ty bych si přála odlít!“ Vytvořila jsem si tak početný arzenál silikonových forem kopírujících mušle, paroží, vnitřek granátového jablka, ulity mořských ježků, části sukulentů, kaktusů, zeleniny, větvíček... atd. Tyto formy jsem dále zalévala již dříve zmíněnou probarvenou epoxydovou pryskyřicí, která tuhne do tvrda a čirou hmotou Clear Flex, která sice vytuhne, ale stane se měkkým pružným gumovým materiálem. Tyto odlitky jsem po menších úpravách dále spojovala k sobě pomocí vteřinového a dvousložkového epoxydového lepidla dle své fantazie. Přesto samozřejmě nešlo o náhodné spojování. Hrála zde roli má zkušenost s přírodními principy pučení, růstu, větvení a znalosti nabyté z morfologie rostlin a živočichů. Jedním z inspiračních zdrojů byla i například kniha Ernsta Haeckela: *Kunstformen der Natur* (Příloha 9).

Tito tvorové nemají oči, takže jsou ochuzeni o zrakové vjemy. Ale stejně tak nejspíše i čichové, sluchové či chuťové. Ale co mají ve své anatomii zastoupeno a zesíleno je očividně hmat. Každý tvor má i několik končetin a výrůstků, u kterých si můžeme představit, že jimi prozkoumává, prohmatává a vnímá své okolí. Tyto výrůstky jsou měkké, příjemné, roztomilé a hladí jako pacičky zvířátka, se kterým bychom se chtěli pomazlit. Stejně tedy jako ve své předchozí práci – „Větvíci“ - zde navazuji na problematiku dotyku a pohlazení.

Není náhodou, že mí živočichové vypadají, jako by byli vyloveni z moře či z oceánu. Když se totiž podíváme na podmořský svět zblízka, je nám jasné, že jde o prostředí s odlišnými způsoby a potřebami žití než na suchozemsku. V tmavém, tlumeném, rozevlátém prostředí mořské hlubiny je život okleštěn na to skutečně podstatné. Oceán je

nádhernou alegorií světa „za zrcadlem“. Podmořský svět je doplňkovou, tajemnou součástí očividného a reálného suchozemského světa. Jsou ve stejném vztahu jako nevědomí a vědomí. Oceán, tedy jako symbol nevědomí, v sobě ukrývá ohromné bohatství. Nikdy ho nebudeme moci celé odhalit, ale jednou za čas nám jeho hladina dovolí leccos vylovit a uvést na světlo. A právě takto jsem z vlastního nevědomého oceánu vylovila své Větvíkonárium (Příloha 27).

Barevnost

Živočichy z Větvíkonária jsem probarvila pigmenty. Je to zvláštní, ale jde v podstatě o mou první práci, která je takto pestře barevná. Beru to jako pozitivní průlom, protože barvy podávají nové informace. Každá barva navozuje určitý pocit – emoci: chuť, tón, temperament, význam, zážitek... atd. Celá škála barev v sobě může pojímat celý svět. Já jsem ve své práci nepoužila všechny barvy. Odstíny jsou spíše světlé, míchané s bělobou. Tato pastelovost vyjadřuje, že se s celým tímto projektem vracím do dětскosti. Problematika vztahování, budování emocí a citů začíná totiž právě v raných fázích našich životů. A pokud potřebujeme tyto oblasti znovu otevřít a léčit, musíme se vrátit ke kořenům; do doby vzniku případných poruch. Tato barevnost ani není sytá. Těla živočichů působí až trochu sklovitě a průsvitně, což jim ovšem dodává na živosti. Mořští tvorové jsou také často průsvitní, a tím spíše tušíme, že je v nich obsažen organismus.

Tvoří nám svou barevností něco vzkazují. Nebudu zde popisovat významy jednotlivých barev, ale mohu uvést příklady: modrá je barva klidu, uspokojení a hloubky prožívání. Tvor této barvy (Příloha 22) je tedy harmonický, elegantní a vyvážený. Můžeme ho brát do rukou pro účel navození relaxace. Červená je zase barva energie, vitality, růstu a plodnosti. V případě této práce se jedná spíše o odstín růžové, jejíž významy jsou tedy oproti jasně červené utlumené a zdětinštěné. Přesto určité emoce navozuje obdobně. Tito živočichové jsou trochu provokativní a očekávali bychom od nich větší aktivitu a temperament. U jednoho z nich s dlouhou zužující se končetinou (Příloha 21) například jasně vnímáme sexuální podtext. Ovšem protože se jedná o tlumenou růžovou, nezdá se nám tento aspekt nijak agresivní a atakující. Žlutá je barvou celkem nekontrolované expanze a optimistické světelnosti. Také působí aktivně, odvázaně a extrovertně.

Tvor této barvy má tedy končetiny rozvětvené do stran (Příloha 18). Vnímáme ho jako otevřeného, vše ozařujícího a vše zkoumajícího. Takto bychom mohli pokračovat u všech barev celého Větvíkonária.

Takže vidíme, že charaktery jednotlivých Větvíků¹ jsou velmi různorodé a bohaté. Proto doufám, že by mohlo být pro lidi – nositele těchto šperků – zábavné si tvorečky prohlížet, poznávat je vizuálně i hapticky, a nakonec se s nimi třeba i spřátelit.

¹ Odtud budu psát o Větvíkách v kontextu „Větvíkonária“ a nikoliv ve spojitosti s předchozí prací „Větvíci“.

PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

Nedá se určit úsek, který bych mohla pojmenovat „proces přípravy na svou Diplomovou práci“, protože ta nakonec vyústila téměř samovolně na základě několikaletého vývoje a studia. Konceptuálně jde totiž o problematiku, kterou řeším už delší dobu. Koneckonců i má Bakalářská práce (Příloha 10, 11) byla předzvěstí. Už v ní jsem se snažila docílit haptického prožitku, ačkoliv šlo tehdy spíše o osobní povznesení. Obrácení do vlastního nitra a nalezení v něm „sedmého nebe“. Nyní jsem tuto zkušenost naopak spíše hledala vně. Člověk může najít vnitřní harmonii, ale přece jen – druzí lidé jsou nezbytnou oporou. Rozhodně je prvním krokem vhléd do sebe sama, meditace a sebepoznání, ale člověk je společenský tvor a je dokázáno, že každý potřebujeme alespoň jeden důvěrně blízký vztah. Jinak ani přes veškeré vnitřní psychohygienické snahy v sobě dostatečný klid a štěstí nenajdeme. Proto bych mohla celých uplynulých šest let označit za „proces přípravy“. První tři roky za sebepoznávání a zbylé tři za další stupeň – proces uvědomování si do hloubky nejen sebe, ale i svého okolí.

Tato duševní příprava samozřejmě šla i ruku v ruce s novými znalostmi a poznáváním dalších materiálů. Například mě vzhledem k práci pozitivně ovlivnil i vyučovací předmět, který jsme měli možnost si zapsat: Design a funkční morfologie organismů, ve kterém pan profesor Mergl přednášel o zákonitostech stavby a vzhledu těl různých živočichů.

Když jsem začala na Větvíkonáriu pracovat, ještě jsem neměla konkrétní představu, jak budou jednotlivá zvířátka vypadat. Měla jsem ovšem matné fantazie o tom, co by mělo být jejich součástí. A také jsem měla připravenou řadu přírodnin, kterou jsem začala zaformovávat. Zčásti šlo o různé předměty z cest – převážně např. z Chorvatska - které máme doma vystavené. Zčásti i o půjčené předměty od mých blízkých, protože ti, když viděli, k čemu se chystám, sami přinesli ze svých domovů své oblíbené a obdivované objekty různých tvarů. I tento postup tvorby se mi zamlouval, protože jelikož jde o práci řešící vztahy, jsem ráda že do ní skutečně jiní lidé byli zakomponováni a sami přispěli svou „troškou do mlýna“.

Když už jsem měla naodlíváno dostatek komponentů, dlouho jsem si je všechny prohlížela a přemýšlela, které a jak nejlépe pospojovat. Vždy jsem něco spojila a něco

znovu odlila, takže jsem v podstatě pracovala na několika zvířátkách najednou. Proto i dokončování probíhalo na celém Větvíkonáriu naráz. Pokud jde totiž o tak živé amorfní tvary, je třeba řešit ohromnou spoustu detailů. Každý Větvík vypadá jinak a musel se tedy i individuálně řešit vzhledem k barvám spojů a jejich probroušení. I nyní si nejsem stoprocentně jistá, že jsou všechna zvířátka dokonale doupravena a „vymazlena“. Přesto je již nechávám žít vlastním životem. To, co se může na jeden pohled zdát za chybné, na druhý zase za správné přispění k celkovému efektu životaschopnosti a přirozené neupravenosti tvora.

POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS DÍLA PRO DANÝ OBOR

Popis díla

Kolekce „Větvíkonárium“ se skládá z asi sedmnácti jednotlivých zvířátek. Jsou velmi různorodá; každé má jiný tvar, velikost i barevnost. Dohromady tvoří fantazijní svět mých vysněných ožvlých šperků a příjemných mazlících společníků.

Jak jsem se již zmiňovala ve 2. kapitole, jednotlivé komponenty Větvíků jsem odlévala z různých přírodnin. Např. z paroží, mušlí, ulit mořských ježků, kaktusů, zeleniny, větviček... Za širší zmínku ovšem stojí končetiny – „ouška“ – která jsem aplikovala na velké množství zvířátek. Tyto nádherné tvary jsou ve skutečnosti listy tzv. Tlustice vejčité (*Crassula ovata*²). Což je sukulentní pokojová rostlina původem z jižní Afriky³. Tyto výrůstky jsou velmi estetické a roztomilé. Jejich tvar připomíná ouško – tedy otevřený přijímací orgán, který svému okolí dává na vědomí, že naslouchá, chce něčí pozornost a uvítá oční i hmatový kontakt. Ouška perfektně splňují svůj účel a myslím, že právě tyto končetiny dělají Větvíky tím, čím jsou.

Jedná se primárně o objekty, ale součástí práce jsou i lanka, která slouží k „ulovení“ Větvíka, jeho obmotání, svázání a následné vyrobení náhrdelníku. Tento způsob proměny ve šperk je jednoduchý, ale účinný. Větvík nemusí být znásilňován připevňováním zapínacího mechanismu a jehly, která by beztak překážela během haptických prožitků. Kdežto jemné příjemné lanko zvířátku nevadí. Po dobu nošení je rád se svým majitelem a ohlávku si nechá líbit.

² Používala jsem listy *Crassula ovata* 'Hobbit' a *Crassula ovata* 'Gollum'.

³ https://cs.wikipedia.org/wiki/Tlustice_vejčitá (vyhledáno: 28.4.2018)

Technologická specifika

Během vytváření této práce jsem si dosyta užila technologie odlévání. Když jsem tuto techniku používala poprvé pro svou Klauzurní práci „Granátové jablko“, bylo to pro mě naprosto nové. Trvalo mi delší dobu, než jsem získala zkušenosti se silikonem, pryskyřicí, ale i se způsobem práce jako je správná ochrana před chemikáliemi, s vážením, dobou tuhnutí, kvalitou forem... atd. Proto práce „Granátové jablko“ byla z tohoto hlediska ještě celkem rozpačitá a nejistá. Zapřísahala jsem se, že s touto technologií nechci mít zas po nějakou dobu nic společného. Pak ale přišla Klauzurní práce „Splývání“. Na začátku semestru jsem neviděla jinou možnost, než se k odlévání vrátit, protože to pro mě byl jediný známý způsob, který mi pomohl vyjádřit to, co jsem potřebovala. Během této tvorby jsem si odlévání více osvojila a začalo mě bavit. Mým nejoblíbenějším momentem se stala chvíle, kdy z forem vyndávám ztuhlé komponenty. Při práci na Větvíkonáriu mi pak skutečně připadalo, že se zvířátka vyvíjejí a rodí z ochranných obalů jako jiné bytosti na zemi.

Přestože mi byla technologie odlévání už dost známá, vyvstaly mi během práce těžkosti, které bylo třeba řešit. Například: dávkování pigmentu je velmi ošemetné, protože i množství na špičce ořezané špejle příliš probarvuje. Pro své potřeby jsem potřebovala množství ještě menší a musela jsem si na to vytvořit správný grif. Také materiál Clear Flex byl problematický, protože je velmi náchylný na vlhkost. Formy, ve kterých jsem odlévala např. vlhkou přírodninu, bylo třeba nechat dlouho vysychat v sušárně, a i přesto v jemných spárech formy miniaturní množství vody zůstávalo. Tuto formu bylo třeba alespoň dvakrát zalít a vytvořit tak úmyslně nepovedené odlitky. Ty nikdy nezatuhly a zůstávají lepkavé, ale nasály do sebe zbylou vlhkost, takže tyto formy bylo dál možné používat bezchybně. Samozřejmě byl problém i se zašpiněním forem od přírodnin. Ty se buď daly vyčistit na sucho, což je nedokonalé nebo na vlhko, což formu vyčistilo dobře, ale muselo se počítat s dlouhým vysycháním anebo se prostě vytvořily zkažené odlitky, které i vlhkost i nečistotu do sebe pojaly.

Ještě mohu zmínit problematiku příliš malých forem: Clear Flex má sice mnohem vyšší viskozitu než třeba epoxydová pryskyřice, ale přesto, když jsem potřebovala vylít formy skutečně maličkých „oušek“, vytvořila se v nich bublina a komponent se neodlil.

Musela jsem si tedy nakoupit injekční stříkačky, s dostatečně silnou, a přesto stále úzkou jehlou, které mi tuto potíž vyřešily.

Stejný problém vyvstal, když jsem se pokoušela odlít hřebeny. Uznávám, že se tentokrát nejedná o přírodninu, ale snila jsem o tom, aby moji Větvíci byli vybaveni určitými brvami či bičíky. A přesně tyto tvary hřebeny nádherně ztělesňují. Vytvořila jsem si tedy silikonové formy, ale zalití materiálem Clear Flex bylo velkým problémem, který jsem bohužel zcela nevyřešila. „Brvy“ hřebenu jsou tak úzké, že ani aplikace injekční stříkačkou na viskozitu tohoto polyuretanu nevyzrála.

Přínos díla pro daný obor

Tuto práci považuji za skutečně přínosnou především pro sebe samu. Jak jsem se již zmiňovala v 1. kapitole, myslím si, že má díla jsou poslední roky uvolněná, determinující mou osobnost a předávající mou vlastní radost z tvorby. A to vše díky několika faktorům. Díky oběma mým studiím v Plzni a nyní i na Arteterapii získávám správný pohled na svět a způsob přemýšlení o něm. V podstatě mi pomáhá utvářet svou vlastní životní filosofii. Ateliér šperku mi dal na vlastní kůži poznat, jaké to je si všímat krásy světa nebo tuto krásu dokonce vytvářet. Jaké to je mít radost z práce a ze zkoušení hranic toho, co vše mohu dokázat; co je hmotným důkazem existence tvořivé osobnosti ve mně. Arteterapie mi k tomu dodala teoretické pozadí: proč je vlastně důležité tu radost z práce mít, a jak nevyšlovně je přínosné, když člověk podporuje a rozvíjí svou kreativitu. Když se člověk těší na to, co dělá a nesleduje přitom čas. Je v podstatě psychicky zdravé se této práci věnovat a já jsem ráda, že mi to zde, na škole v Plzni, bylo umožněno celých šest let.

Pokud jde o přínos mé diplomové práce pro šperk, doufám, že je to jeden z výtvorů, který zase narušuje mantinely tohoto oboru v tom, jak ho dnešní drtivá společnost vnímá. Mohlo by to být další z děl, které svému okolí ukáže, co vše může být šperkem, a jaké podoby až za hranice fantazie může mít. Větvíkonárium snad má moc oslovit ostatní a vyvolat v nich excitované pocity – možná rozněžněnosti, prožitků

krásy, harmonie, sounáležitosti... snad i splynutí s jedním z Větvíků, který je vnímateli nejbližší.

V oblasti šperku vytváření „oživlých“ objektů určitě není novinkou. Ostatně lidé obecně mají tendenci vyhledávat to, co je jim nejvíce podobné. Například Evropan spíše bude důvěřovat a přátelit se také s Evropanem než např. s Afričanem, protože toho mají více společného. A stejně tak si člověk spíše zamiluje předměty, které mu připadají jako živé, protože jsou mu bližší a podobnější než ty skutečně studeně věčné. Malá holčička si bude spíše hrát s panenkou než třeba s vařečkou, protože s panenkou cítí sounáležitost. A kdyby náhodou panenku neměla, vařečku by si personifikovala a namalovala na ní obličej. Máme tedy proto tendenci vytvářet „uměle živá“ díla. Právě například: loutky, plyšové medvídky, lidské či zvířecí sochy... a i šperky připomínající něco živého. Vykonstruováváme si tzv. pareidolie, což znamená, že si automaticky dotváříme neurčité nebo nezřetelné podněty ve smysluplné obrazy za pomoci fantazie⁴.

Třeba na Munich Jewellery Week bylo něco jako „oživlé šperky“ k vidění. Například už minulý rok jsme v Micheko galerii narazili na velmi zajímavou instalaci – Wunderkammer⁵ – od šperkařky Orié Inoue. Šlo o snovou reinterpetaci přírodního světa (Příloha 12, 13). Tento rok jsem zase objevila výstavu s názvem Hidden Curriculum⁶, kde se prezentovala řada řeckých šperkařů včetně Ioli Livady. Její práce (Příloha 14) mě zaujala opět z hlediska využití přírodního materiálu – kukuřičného listu – a také proto, že mi tento objekt připadal jako „zírající tvor s čupřinkou“.

Přínosem mé práce v rámci oboru šperku není tedy tak princip ožívování, jako spíše tvary jednotlivých objektů a technika, jakou byli vyrobeny. Má vlastní invence a fantazie, která vybrala určité konkrétní přírodniny a zkombinovala je pro mě vlastním neopakovatelným způsobem. Možná i použití materiálu Clear Flex je v tomto kontextu novinkou, ale to se dá těžko tvrdit v bublině mého světa, který rozhodně není obeznámen s veškerým současným šperkařstvím.

⁴ <http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Pareidolie>

⁵ <https://www.artsy.net/show/micheko-galerie-wunderkammer>

⁶ <https://klimt02.net/events/exhibitions/hidden-curriculum-atelier-cepissakova>

Dodatek

A když už se zmiňuji o spojitostech mezi mou prací a jinými šperky, mohu zmínit i záležitosti z jiných uměleckých „soudků“, ve kterých spatřuji podobnosti s Větvíkonáři. Předně film - Kuky se vrací – byl a je pro mě neutuchající inspirací. Svět lesních tvorečků „vyrobených“ ze žaludů, kůry, kořínků nebo chorošů (Příloha 15) mě fascinoval hned po prvním shlédnutí. Nejspíše v tomto uhrnutí má svou roli i fakt, že jsem velkou část svého dětství strávila právě hraním v lese s vlastnoručně smolou lepenými přírodními postavičkami.

Nakonec ještě mohu zmínit počítačovou hru „Samorost“. Vyvinul ji Jakub Dvorský, coby svou závěrečnou práci na Vysoké škole umělecko-průmyslové v Praze, v ateliéru Filmové a televizní grafiky. Bohužel nemám zkušenost s hraním této adventury, ale její grafika mě nadchla (Příloha 16). Tvůrce tohoto fascinujícího roztodivného i roztomilého světa měl možná podobné surrealistické fantazie jako já při tvorbě Větvíkonária.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. HAECKEL, Ernst. Kunstformen der Natur. 1904
2. MOTYČKA, Vladimír. Bezobratlí (Všechny skupiny kromě hmyzu). Praha: Albatros. 2001. ISBN 80-00-00884-X
3. LÜSCHER, Max. Čtyřbarevný člověk. Praha: Ivo Železný. 1997. ISBN 80-237-3491-1
4. GOMBRICH, Ernst. H. Příběh umění. Praha: Argo. 2006. ISBN 80-7203-143-0

b) Internetové zdroje

1. <https://www.artsy.net/show/micheko-galerie-wunderkammer> (vyhledáno: 28.4.2018)
2. <https://klimt02.net/events/exhibitions/hidden-curriculum-atelier-cepissakova> (vyhledáno: 28.4.2018)
3. https://cs.wikipedia.org/wiki/Tlustice_vejčitá (vyhledáno: 28.4.2018)
4. <https://cs.wikipedia.org/wiki/Pareidolie> (vyhledáno: 28.4.2018)
5. <http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Pareidolie> (vyhledáno: 28.4.2018)
6. <http://forum.amanita-design.net/index.php?topic=5133.0> (vyhledáno: 28.4.2018)
7. <http://shelleysdavies.com/kookys-return/> (vyhledáno: 28.4.2018)

RESUMÉ

My aim was to create something “alive”. Something we could make for a deeper relationship than just a cold, inanimate thing. Something that we could bring to life in our imagination and give a soul to it..

Human beings have a need for trusting and real relationship. A relationship like this should be close and should contain a lot of tenderness and caresses. People are often unaware of the importance of touch, but as soon as it is missing from our lives, we can no longer be completely happy. It is a great rarity and joy when a person has and finds a touch-filled relationship in their life.

We can imagine that there is constantly a helpless child or small animal in each of us that needs, every day for at least a while, to be cradled and stroked and feel another’s love.

I called my work “Twiggium” – it is a collection of pleasant, colourful, pet animals which evoke in me the closeness and beauty of a relationship between two people.

Each animal has a different shape and they are all equipped with a variety of soft cute little paws, ears and legs to caress and oblige their wearers. These twiggies can remind him/her of the role of loving relationships in his/her life, and how important it is not to forget.

The creatures are made of epoxy resin and Clear Flex – clear polyurethane rubber. These are the primary objects, but the part of the work are also the cords, which serve to “catch” the twiggie, to create its wrapping, binding and then forming of the necklace. The delicate nice cord does not matter to the animal. It likes to be with its owner in its halter.

The Twiggium could be another of the works that will show what all can be jewellery and what forms beyond fantasy it can have. This work may have the power to address others and to evoke excited feelings – perhaps tenderness, beauty experiences, harmony, belonging ... perhaps even merging with one of the twiggie that is closest to the perceiver.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Klauzurní práce „Magnetický řetěz“ - zimní semestr 2014 (foto: Tomáš Binter)

Příloha 2

Klauzurní práce na téma „Ladislav Sutnar“ - letní semestr 2014
(foto: Tomáš Binter)

Příloha 3

Klauzurní práce na téma „Únor 48“ - zimní semestr 2018
(foto: Barbora Dvořáková)

Příloha 4

Klauzurní práce na téma „Únor 48“ - zimní semestr 2018
(foto: Barbora Dvořáková)

Příloha 5

Klauzurní práce „Větvíci“ - zimní semestr 2016 (foto: Barbora Dvořáková)

Příloha 6

Klauzurní práce „Větvíci“ - zimní semestr 2016 (foto: Barbora Dvořáková)

Příloha 7

Klauzurní práce „Splývání“ - letní semestr 2017
(foto: Zuzana Fedorová a Kateřina Dvořáková)

Příloha 8

Klauzurní práce na téma „Splývání“ - letní semestr 2017
(foto: Zuzana Fedorová a Kateřina Dvořáková)

Příloha 9

HAECKEL, Ernst. Kunstformen der Natur. 1904 – „Ciliata“

Příloha 10

Bakalářská práce „Cestou do nebe...“ (foto: Kristýna Fojtíková)

Příloha 11

Bakalářská práce „Cestou do nebe...“ (foto: Kristýna Fojtíková)

Příloha 12

„Amas“, 2017 – Orié Inoue⁷

Příloha 13

„Racinoupiale“, 2017 - Orié Inoue⁷

Příloha 14

„Imaginary Flowers“, 2018 - Ioli Livada⁸

Příloha 15

Ukázka z filmu „Kuky se vrací“⁹

Příloha 16

Ukázka z počítačové hry „Samorost 3“¹⁰

Příloha 17

„Větvík“ – foto: Václav Marian

⁷ <https://www.artsy.net/show/micheko-galerie-wunderkammer>

⁸ <https://klimt02.net/events/exhibitions/hidden-curriculum-atelier-cepissakova>

⁹ <http://shelleysdavies.com/kookys-return/>

¹⁰ <http://forum.amanita-design.net/index.php?topic=5133.0>

Příloha 18

„Větvík“ – foto: Václav Marian

Příloha 19

„Větvík“ – foto: Václav Marian

Příloha 20

„Větvík“ – foto: Václav Marian

Příloha 21

„Větvík“ – foto: Václav Marian

Příloha 22

„Větvíci“ – foto: Václav Marian

Příloha 23

„Větvíci“ – foto: Václav Marian

Příloha 24

„Větvíci“ – foto: Václav Marian

Příloha 25

„Větvíci“ – foto: Václav Marian

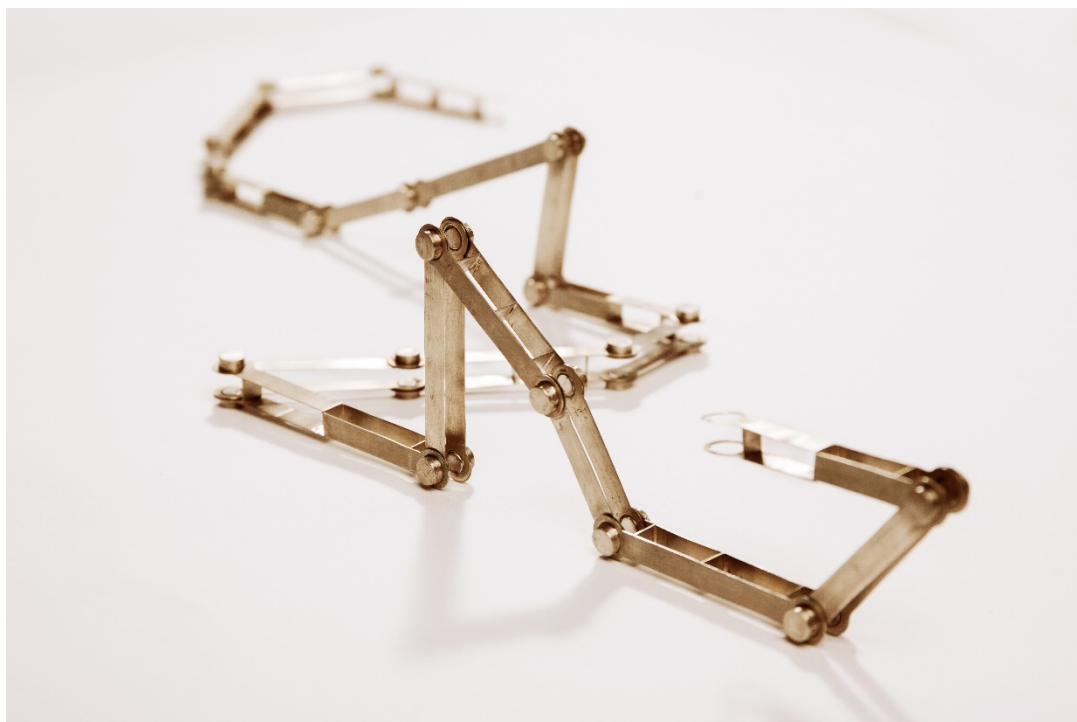
Příloha 26

„Větvíci“ – foto: Václav Marian

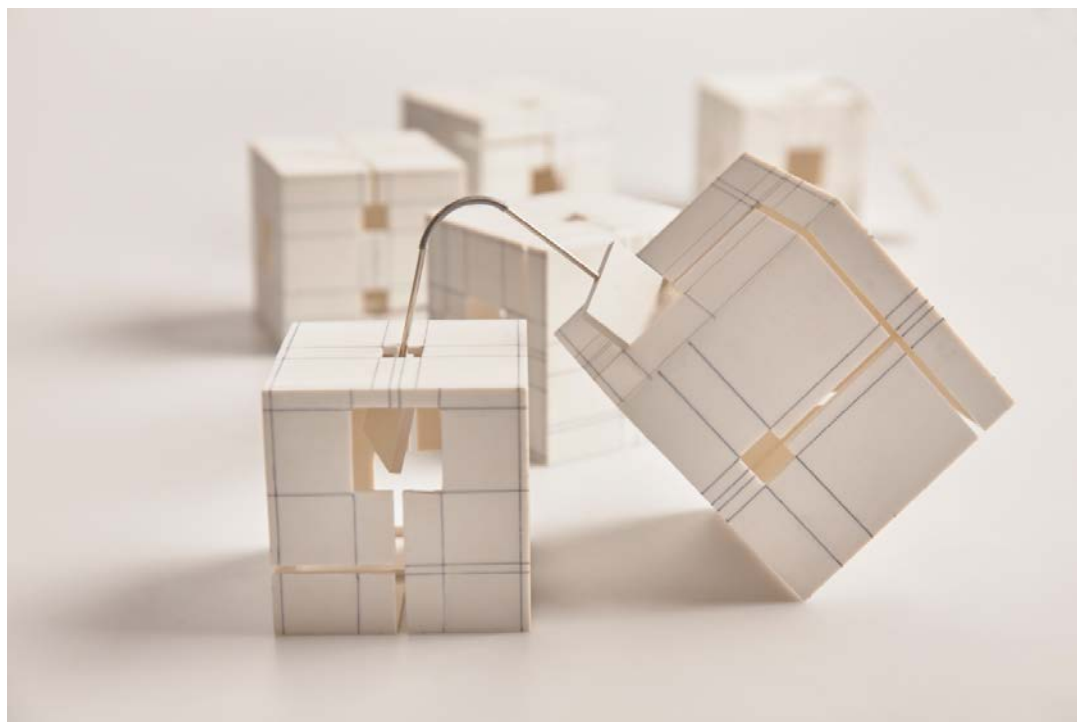
Příloha 27

„Větvíkonárium“ – foto: Václav Marian

Příloha 1

Příloha 2

Příloha 3

Příloha 4

Příloha 5

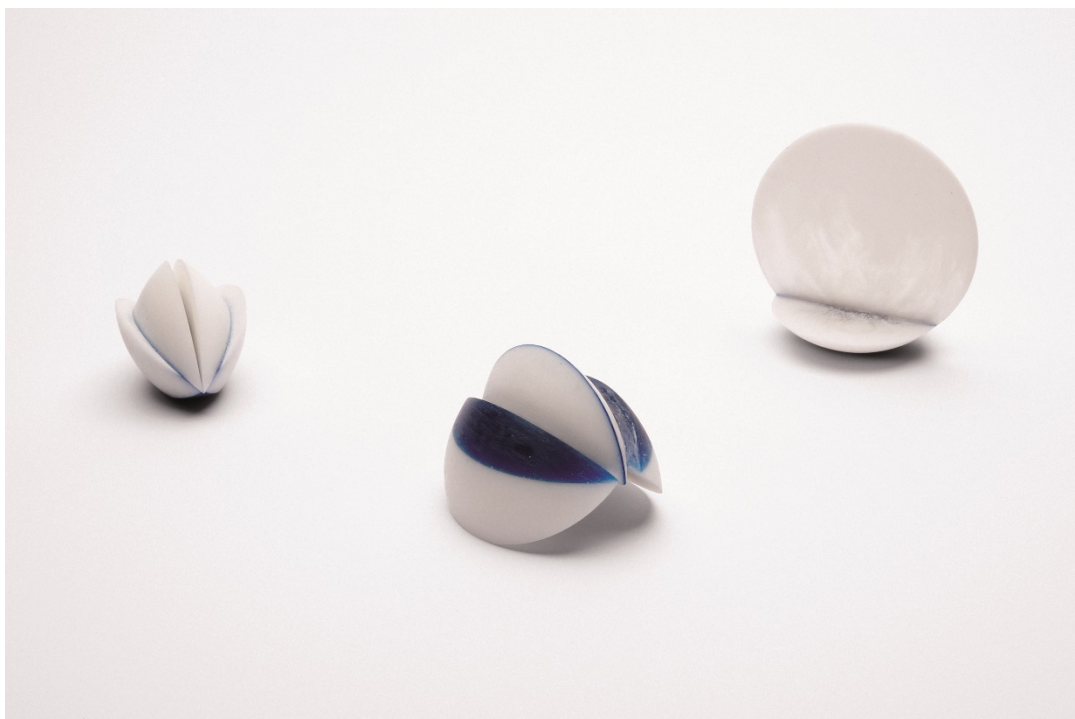
Příloha 6

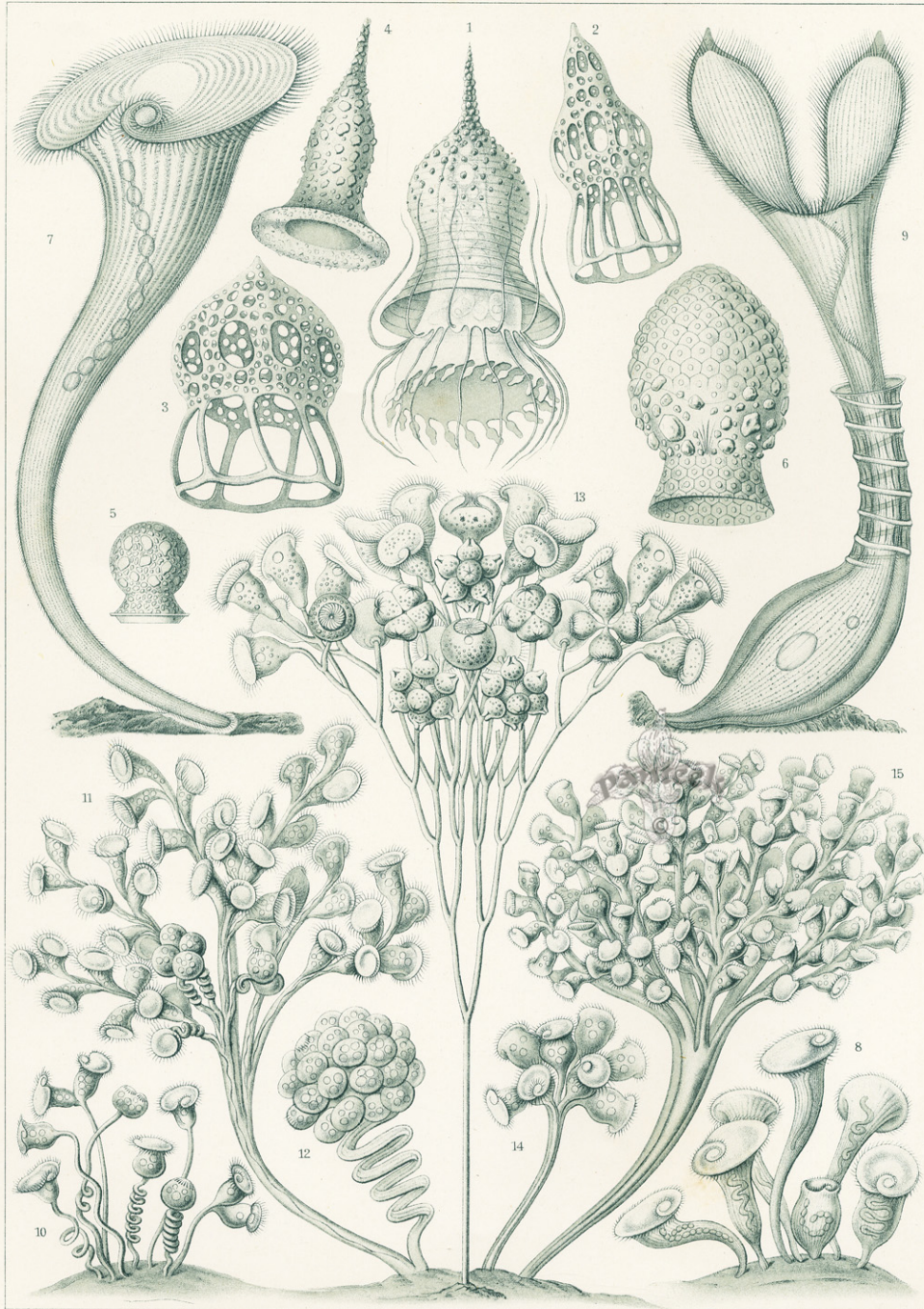

Příloha 7

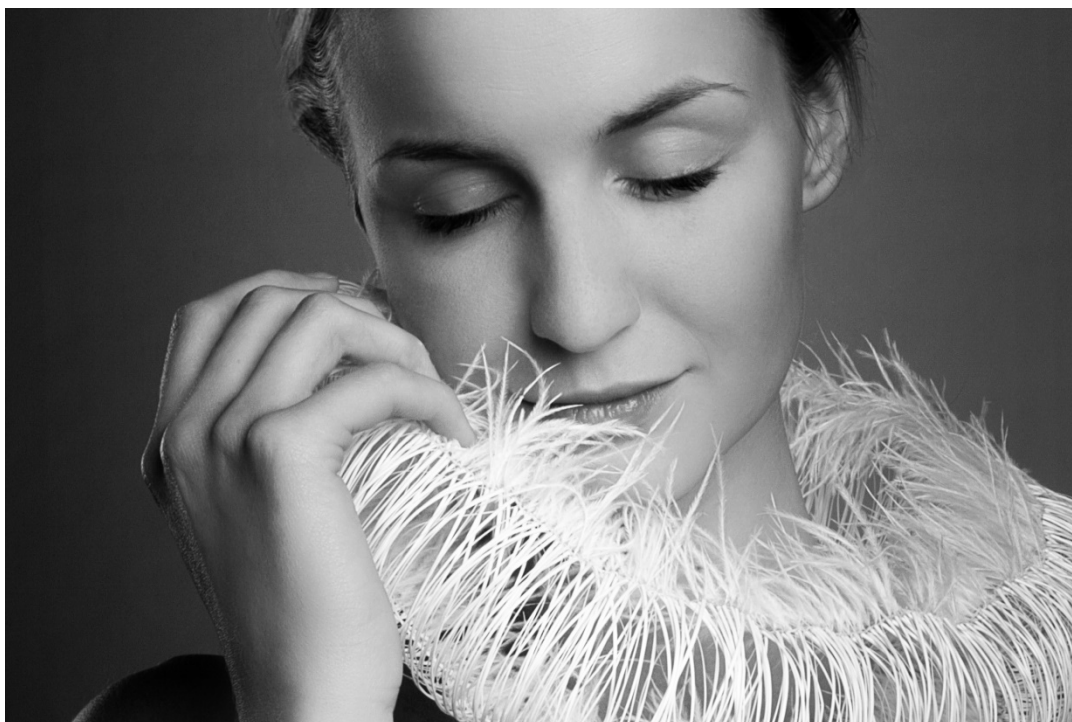
Příloha 8

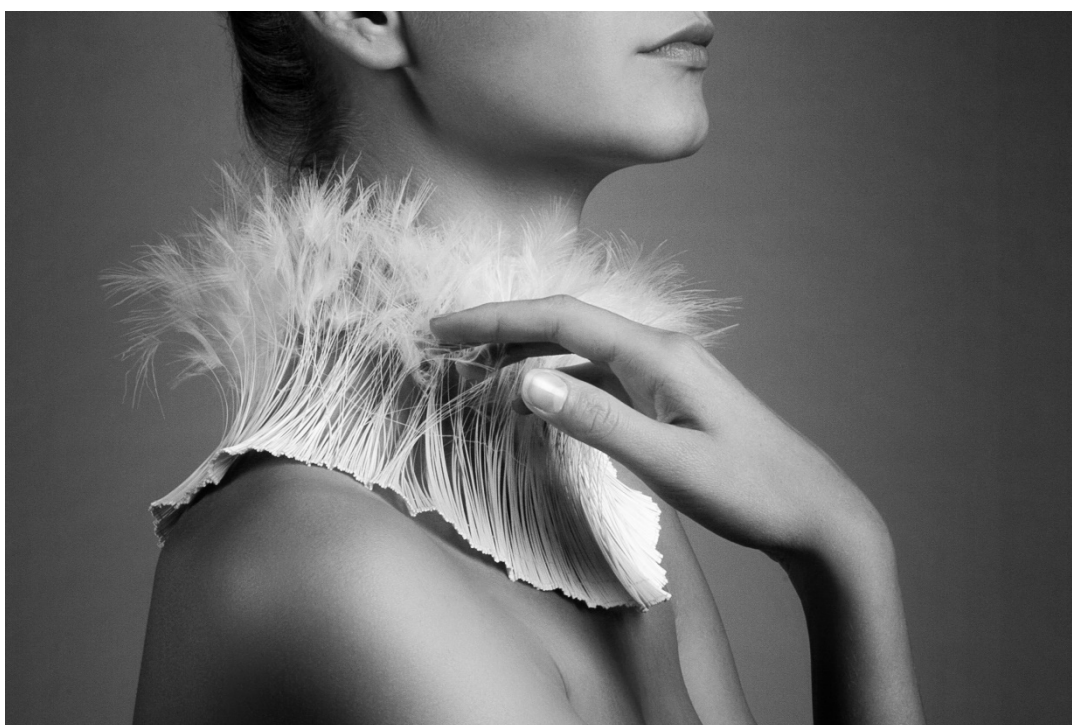

Ciliata. — Wimperlinge.

Příloha 10

Příloha 11

Příloha 12

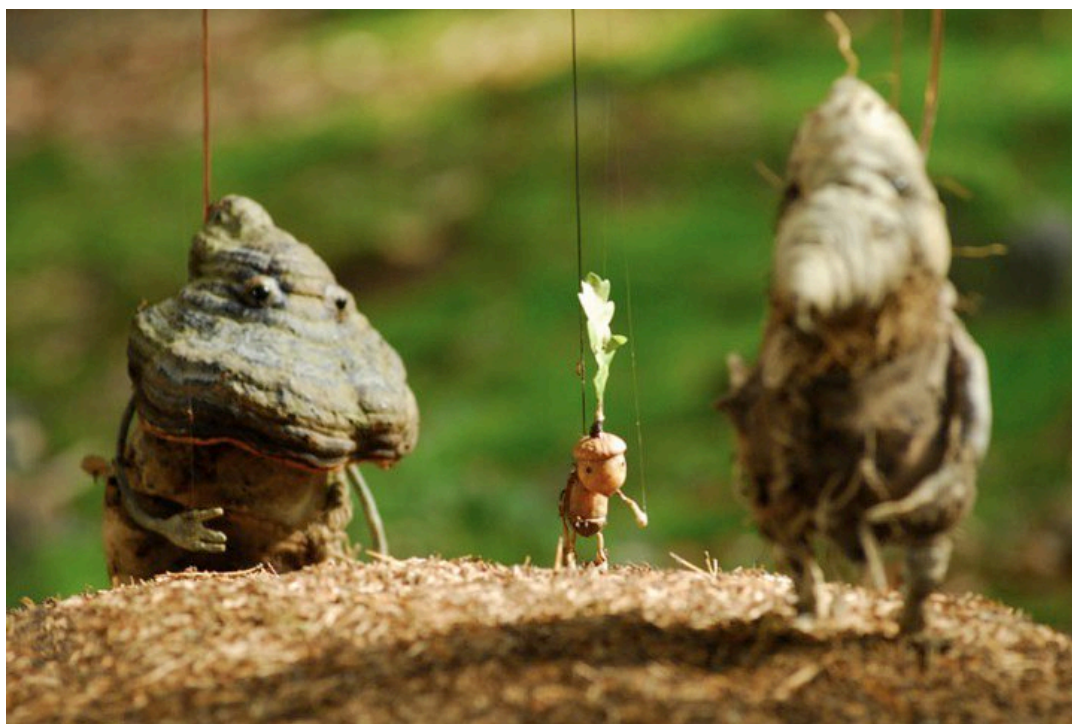
Příloha 13

Příloha 14

Příloha 15

Příloha 16

Příloha 21

Příloha 22

